

УРОК 19

ДАТА: 17801.2023

ГРУПА: 21

Тема: Драматичний етюд Олександра Олеся «По дорозі в Казку». Дорога в Казку – символ духовних поривань до кращого життя.

Мета: опрацювати зміст етюду, визначити тему, проблеми, розкрити власне розуміння образів-символів, зокрема символ дороги в Казку; дати порівняльний аналіз етюду й поеми І. Франка «Мойсей»; сформулювати відповідь на питання: «Казка життя людства — вимисел чи реальність?»; розвивати мислення, мовлення учнів, учити будувати власні висловлювання з приводу порушених проблем у творі; спонукати учнів до осмислення благородства вчинків, які здійснюються заради щастя людей.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань

Обладнання: текст твору, літературознавчий та тлумачний словники

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний момент

II. Оголошення теми й мети заняття

III. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок студентів

· Чим приваблює читача інтимна лірика О. Олеся? Прорекламуйте один із його віршів.

· Доведіть, що назва першої збірки відбиває істотно в житті її автора.

· Як передається краса природи в поезіях О. Олеся?

· Яке місце у творчості поета посідає громадянська лірика?

IV. Виклад основного матеріалу. Лекція викладача.

Вступне слово викладача.

Сьогодні ми будемо говорити про досить актуальну в наш час тему: лідер і народ. Для того щоб дати об'єктивну оцінку зазначеній проблемі, з'ясуємо, що означають лексеми «лідер», «поводир», «пророк», «народ», «юрба», «маса», «натовп». На основі драматичного етюда О. Олеся «По дорозі в Казку» ми маємо створити модель-ідеал народного лідера.

V. Опрацювання навчального матеріалу

1. Повідомлення

Загальна характеристика драматичної спадщини О. Олеся.

Драматична напруга життя, що вривалась у творчість поета, спонукала його освоювати нові жанри, у яких з більшою експресією можна було висловити почуття й думку. Олесь створює низку драматичних етюдів — «По дорозі в Казку» (1910), драматичні поеми «Над Дніпром» («Весняна казка», 1911), «Трагедія серця» (1911), «Злотна нитка» (1912), «Тихого вечора» (1912), віршована «дума-п'єса» «Хвесько Андибер» (1916), драматична поема «Ніч на полонині» (1941, надр. 1943–1944). Ці твори репрезентують неоромантичний напрям в українській літературі, особливо яскраво визначений творчістю Лесі

Українки, а також Спиридона Черкасенка, Василя Еллана-Блакитного, Василя Чумака.

О. Олесь фаховим, професійним драматургом, який писав би для театру, не був. Четверту книгу він назвав «Драматичні етюди» (1914). Це невеликі драматизовані ліричні поеми.

Драматичні етюди та поеми Олександра Олеся основані на фольклорно-міфічному матеріалі, у них протиставляється сіра, гнітюча буденщина високим мріям і пориванням людини. Хоч у цих творах часто не вказується на місце й час дії, персонажі майже не конкретизуються в національній чи соціальній площині, проте символістсько-алегоричні узагальнення не затінують спроектованості в сучасну авторові українську дійсність.

Зрозуміло, самою тематикою, своєрідністю її художньої реалізації твори Олександра Олеся протистояли побутово-етнографічній драматургії XIX ст.», були явищем новаторським.

Наснажені емоційністю, тонким ліризмом, драматичні твори Олександра Олеся виділяються підкресленим психологізмом, що дає підставу відносити їх до тих «драм настрою», які вийшли на перший план у творчості Антона Чехова, Генріка Ібсена, Гергарта Гауптмана. Одне слово, Олександр Олесь залишився ліричним поетом і в драматургії. В останні роки життя в еміграції О. Олесь створив низку драматичних казок для дітей.

Проблема вождя й маси у світовій літературі

Драматичною поемою «По дорозі в Казку» Олесь вступає в полеміку з популярним російським текстом Максима Горького «Легенда про Данко», що відокремилась від конкретної художньої реальності та претендувала на роль девізу для радикальної інтелігенції не тільки Росії, а й України. У творі домінує тема романтичного героя, який намагається вивести людство із темряви до світла. У казці «буревісника російської революції» романтичний герой гине, розтоптаний юрбою, що поривається уперед до «світлого майбутнього». Можна провести відповідні паралелі між етюдом «По дорозі в Казку», де герой веде людей від безпросвітності до щастя, з раніше написаною драмою норвежця Генріка Ібсена «Бранд», у якій також підносився образ мужнього проводиря, котрий дбає не про себе, а про інших.

Колективна робота над змістом твору

· На початку твору ми бачимо юрбу людей, як її характеризує автор у ремарці. Що їх турбує найбільше? Окресліть коло їх інтересів.

- У яких умовах живуть люди?
- Чи можемо ми цих людей назвати народом? Обґрунтуйте.
- Чому юрба людей бере на сміх юнака?
- Чому люди не намагаються знайти дорогу з лісу?
- Як натовп реагує на першу спробу головного героя знайти дорогу?
- Чи одразу натовп повірив юнакові, що переконало його в тому, що Він знайшов шлях?
- Якою описує Він країну Казку?
- Як змінюється настрій та ставлення людей до головного героя? На яких деталях портрету акцентує увагу автор? Знайдіть підтвердження в тексті.
- З якими словами Він звертається до юрби, щоб підтримати її віру й упевненість у діях. Наведіть приклади з тексту.

· Коли й через що головного героя починають мучити сумніви? Як Він поводить себе у хвилини зневіри?

· Прочитайте й прокоментуйте уривок від слів: «Учителю! Нам сказали, що ти з дороги збився» до слів: «Я умираю... Я умру.»

· Яке значення має образ хлопчика у творі?

· Як хлопець пояснює, чому юрба втратила право потрапити в Казку?

Робота в групах

1-ша група

Завдання. Виписати цитати до образу головного героя. Скласти його образну характеристику.

Цитатний план до характеристики:

1. «Куди йому питать ведмедя? Він борсука злякався вчора».

2. «Я не боюсь небес! Мої відкриті груди».

3. «Так, так... Боротись я не вмію, і не дало життя мені у руки зброї. Я слабкий».

4. «Коли б на землю він дивився, то може б і знайшов, а то він дивиться угору. Збирається усе літати».

5. «О, коли б міг я іскрами вогняних слів своїх цей ліс проклятий запалити і вам одкрити небо».

6. «Він демон. Він пророк».

7. «Де жертви, там і перемога».

8. «Згорить — в житті — єдине щастя».

9. «Ви чуєте, як у його голос дрижить? Ви бачите, як жахливо у його бігають очі... Він не знає. Йому здається».

10. «Ранок! Ти засвітив його і сам безсило погасаєш!»

2-га група

Завдання. Виписати цитати до образу юрби. Охарактеризувати натовп.

1. «Дарма! Привикнуть до всього можна».

1. «Смійтесь! Ваш сміх мене минає».

2. «Твій швець не був ніколи в небі, твій швець нікого не здіймав з землі угору, нікого не кликав».

3. «Та ти кажи: ми й лежачи почуєм».

5. «У їх душа як креміль: б'єш крицею по ній, а з неї іскри ллються».

6. «...всі як камені лежать. Не дивиться їм в очі «завтра». Наїлись хліба,— ну, і досить».

7. А завтра кору гризтимуть, а там траву».

8. «На те живем, щоб вік дожити».

9. «Так ви не люди, а страховища якісь! Я вас... боюсь!...»

10. «Розбили голову... Розбили голову. Я умираю».

3-тя група

Завдання. Дослідити композицію, проблематику й жанр твору. Розкрити значення образів-символів: образи лісу, маку, тернового вінка, дороги в Казку, країна Казки. (Робота з літературознавчим словником.)

4-та група

Завдання. Зробити порівняльний аналіз драматичного етюда «По дорозі в Казку» й поеми І. Франка «Мойсей».

	«По дорозі в Казку»	«Мойсей»
Тема		
Ідея		
	«По дорозі в Казку»	«Мойсей»
Якій ідеї підпорядковані дії головного героя?		
Ставлення юрби до свого поводири		
Чому герой не досягає мети?		
Чи побачили герої омріяну країну?		
Який фінал творів?		

Додатковий матеріал

Трагедію революційного проводира й маси-юрби з її інерцією і вульгарним скептицизмом або, так званим здоровим розумом, глибоко відчувши її в тодішніх відносинах, поет відтворив у своїй драматичній поемі «По дорозі в Казку», найбільшому і, мабуть, чи не найкращому своєму творі, написаному у 1912 році. У символічному образі шукання стежки в глухому лісі Олесь зумів прозора й сильно представити складний шлях пошуку ідеалу життя, з гіркотою демонструючи трагічну суперечність між духовністю, мрією і жорстокістю, прагматизмом, обмеженістю пригніченого лихом натовпу: переходи до віри й обожнювання вождя під його самопевним покликком; короткий революційний пафос і раптовий упадок при перших проявах слабкості й вагання «вчителя». Безперечно, такий сюжет не може не викликати асоціації з поемою І. Франка «Мойсей», де ізраїльський народ, шукаючи шлях до обіцяної Богом землі, також легко зрікається свого лідера, втративши віру в світле майбутнє. Але й народ, який ніс у собі рабський дух, не повинен був увійти в Землю Обітовану; через те й водив його Мойсей сорок років пустелею, щоб покоління, яке зазнало рабства, вимерло: колишні раби не можуть бути вільними людьми в обіцяній Богом землі. Через кілька років Олександр Олесь ще раз звернувся до цієї теми, що, глибоко його займала,— у гарній поезії «Лебідь», де знов-таки символічно показав поводири, який тільки ціною власної крові зумів відкрити своїй «зграї» шлях до «світлого майбутнього»:

На болоті спала згряя лебедина,

Вічна ніч чорніла, і стояв туман...

Спало все навколо, тільки білий лебідь

Тихо-тихо сходов кров'ю своїх ран...

Олесів поводитир також помирає біля самої брами Казки. Він гине від руки своїх, тих, кого вів за собою. Герой не виявив рис справжнього революціонера — проводира народу, не зміг бути непохитним до кінця й підтримувати цю впевненість у тих, хто у важку хвилину впав у сумнів і виявив хитання, чим посіяв зневіру і розчарування.

Вічна казка, Країна Казки, Земля Обітована з'являлися митцям, коли передчуття невідворотного майбутнього охоплювало суспільство. Довести свій

народ до омріяного прийдешнього зможе тільки стійкий борець, справжній провідник нації.

О. Олесь дав українську інтерпретацію сюжету, розцвітив його деталями національної історії. Браму до Країни Казки відчиняє Хлопчик — символ нового покоління, якому творити диво майбутнього дня.

У Олександра Олесе юрба повертає назад, у ліс, на болото, не дійшовши трохи до галявини, звідки вже було видно чарівну й прекрасну Країну Казку. Юрба про це так ніколи й не дізналася. Герой, замордований тими, кого хотів вивести до Казки, помирає, але бачить з узлісся наочно свою мрію. До нього підходить хлопчик, який справді живе в Казці. За О. Олесем, Казка — не для всіх. Принаймні, не для тої жорстокої та темної юрби, що постає як об'єкт творчої активності героя. Висновок поета песимістичний: доки Людина залишається темною та жорстокою, марно шукати шляху до Країни Казки. Чинники світового зла — не в умовах життя, а всередині людини. І водночас фінал драматичної поеми О. Олесея полишає світле враження, бо Країна Казка виявляється існуючою цілком реально.

VI. Рефлексія

Скласти усне висловлювання «Казка життя людства — вимисел чи реальність?»

«Мікрофон»

Продовжіть речення: Щоб успішно досягти мети, треба...

VI. Домашнє завдання

Навести приклади з історії, життя про благородні вчинки, що здійснювалися заради щастя людей.

***Шановні студенти, прошу Вас додатися до мого акаунту marypopazova@gmail.com на платформу <https://classroom.google.com>
Код курсу: vhdyf6c***

УВАГА!!!

ФОТО КОНСПЕКТІВ ЗАВАНТАЖУВАТИ У CLASSROOM